

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Alþingi
Erindi nr. P 143/891
komudagur 23.1.2014

Reykjavík, 23.01.2014
Tilvísun vor: 00.11

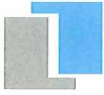
Efni: Umsögn Landsvirkjunar um þingsályktunartillögu um Hofsjökulsþjóðgarð, 169. mál

Landsvirkjun hefur borist til umsagnar tillaga til þingsályktunar um stofnun Hofsjökulsþjóðgarðs, þskj. 203 – 169. mál. Landsvirkjun tekur ekki afstöðu á þessu stigi til þess hvort stofna eigi þjóðgarðinn eða ekki, en telur að undirbúa þurfi mun betur forsendur slíkrar ákvörðunar og viðmið áður en lengra er haldið.

Þingsályktunartillagan er efnislega samhljóða tillögum um sama efni sem fluttar voru á 140. og 141. löggjafarþingi en með þeim breytingum að við afmörkun þjóðgarðs sem lagt er til að verði stofnaður „verði tekið mið af þeim forsendum fyrir vernd náttúrufars og menningarminja sem liggja til grundvallar þingsályktun um vernd og orkunýtingu landsvæða – rammaáætlun – sem samþykkt var á Alþingi hinn 14. janúar 2013.“ Í greinargerð með tillögunni segir: „Þykir þetta rétt í ljósi þess að sömu sjónarmið gilda þegar dregin eru mörk verndunar og nýtingar landsvæða og þegar dregin eru þjóðgarðsmörk.“

- Landsvirkjun er ekki sammála því að sömu sjónarmið gildi þegar dregin eru mörk verndunar og orkunýtingar landsvæða og þegar dregin eru þjóðgarðsmörk ef litið er til ákvæða laga um náttúruvernd. Tilefni til verndunar ræður skv. tilvitnuðum leiðbeiningum IUCN. Í þjóðgörðum er lögð áhersla á útivist eftir settum reglum, en það fer eftir eðli verndunar hvaða reglur gildi t.d. um aðgengi almennings, í sumum tilvikum er hún óæskileg eða takmörkuð t.d. við vísindarannsóknir. Góð dæmi um slíkar takmarkanir eru Surtsey og Eldey og umferðartakmarkanir um land á varptíma.
- Í 1. mgr. laga um náttúruvernd nr. 44/1999 segir í grein 51 um þjóðgarða: „Ráðherra getur, að fengnum tillögum eða álitum Umhverfisstofnunar og Náttúrufræðistofnunar Íslands, lýst landsvæði þjóðgarð, enda sé það **sérstætt um landslag eða lífríki eða á því hvíli söguleg helgi þannig að ástæða sé til að varðveita það með náttúrufari sínu og leyfa almennungi aðgang að því eftir tilteknum reglum.** (Leturbreyting Landsvirkjunar).“

Í þingsályktunartillögunni segir að þjóðgarðurinn eigi að ná til jökulsins og aðliggjandi svæða. Í greinargerð kemur fram að með þessu orðalagi sé átt við þau aðliggjandi landsvæði sem þegar eru friðlýst eða á náttúruminjaskrá, s.s. Þjórsárver, Kerlingarfjöll, Guðlaugstungur og Orravatsnústir. Þar segir einnig að við bætist önnur samliggjandi svæði eftir því sem samkomulag tekst um þannig að úr verði sem stærst náttúrufarsleg heild. Í því sambandi verði m.a. horft til Austari-Jökulsár og Vestari-Jökulsár sem hluta af þjóðgarðinum. Ekki verður séð að sérstök náttúrufarsleg heild sé rökstuðningur fyrir að tengja þessi svæði eins og gert er í tillögunni. Fyrir liggja í dag lokadrög að stækkun nú-

verandi friðlands Þjórsárvera til allra átta og mun friðlandið m.a. ná yfir allan Hofsjökul og tengjast friðlandi í Guðlaugstungum og Kerlingafjallasvæðinu sem er á náttúruminjasrá.

Forsendur friðunar í Þjórsárverum árið 1981 voru helst þær að vernda varplönd heiðargæsastofnsins auk sérstaks votlendisgróðurs þar. Hið sama á við um friðun Guðlaugstungna árið 2005 en þá kom í ljós að þar var að finna stærstu varplönd heiðargæsarinnar hér á landi. Það færi vægast sagt illa að hafa slík varplönd fugla innan þjóðgarðs þar sem þjóðin ætti rétt á að fara um og skoða náttúrufar svæðisins. Allt aðgengi annarra en gangandi manna og ríðandi er takmarkað á þessum svæðum og því færi best á því að auka þar ekki almenna umferð, en þjóðgarðshugmyndin leiðir til hins gagnstæða. Hagsmunir þess lífríkis sem í húfi er verður án efa betur borgið með því að þar verði áfram friðland fremur en þjóðgarður og vísast þar til fyrirliggjandi friðlýsingarskilmála fyrir Guðlaugstungusvæðið og fyrirliggjandi draga að skilmálum fyrir friðland Þjórsárvera. Fáar vegslóðar liggja um þessi svæði og eðlilega er lítil umferð um þau þannig að umferð almennings um þessi svæði yrði ávallt mjög takmörkuð og tilgangi þjóðgarðshugmynda því ekki náð í samræmi við ákvæði laganna. Loks er rétt að benda á að Hofsjökull er afar sprunginn og varasamur yfirferðar og því getur verið varasamt að auðvelda almenningi aðgengi að jökuljaðrinum til ferða um jökulinn.

Ekki er skýrt hvers vegna Hofsjökulþjóðgarður ætti að ná yfir vatnasvið Austari og Vestari Jökulsána í Skagafirði. Unnið hefur verið að rannsóknum á mögulegum virkjunum í ánum um 30 ára skeið og ákveðnar tillögur liggja fyrir um tilhaganir virkjana í þessum ám. Þær tilhaganir eru nú í biðflokki rammaáætlunar og væri eðlilegt að bíða niðurstaðna 3. áfanga rammaáætlunar áður en ákvörðun yrði tekin um að fella þær inn í þjóðgarð.

Að mati Landsvirkjunar er augljóst að stofnun þjóðgarðs á þessu svæði sem nýlega hefur verið friðað fyrir umferð og raski fellur illa að ákvæði 51. gr. Náttúruverndarlaga um þjóðgarða.

Landsvirkjun telur því að þingsályktunartillaga um stofnun Hofsjökulþjóðgarðs sé hvorki tímabær né raunhæf ef miðað er við þær forsendur sem lagt var upp með varðandi friðlýsingu Þjórsárvera og Guðlaugstungna.

Í raun gengur þingsályktunartillagan út á að breyta friðlandi Þjórsárvera í þjóðgarð, þar sem meginíð af því landsvæði sem þessi tillaga tekur til er sameiginlegt með væntanlegu friðlandi Þjórsárvera. Landsvirkjun telur rétt að bíða með umfjöllum um þjóðgarð á þessu svæði a.m.k. þar til niðurstöður 3ja áfanga rammaáætlunar liggja fyrir.

Virðingarfyllt

Hörður Arnarson
forstjóri